Arowona Bus-Stop, Amuloko, Ibadan, Oyo State Ìdánwò sáà kejì, fún sekondiri kékeré olódún keta ti ètò èkó 2020/2021.

Subject: Èdè Yorùbá

Class: JSS 3

Time: 2 hours

Ìtósónà: Answer *all* questions in Section A and *three* in Section B.

PAPER I & II [Objective and Theory]

SECTION A: OBJECTIVE (40 marks).

Ka àyọkà ìsálệ yìí kí I sì dáhùn àwọn

ìbèèrè tí o tèle.:

APÁ KÌN-ÌN-NÍ

Àkàyé kìn-ín-ní

Eni tí óbá dé ibi ìjànbá okò rí ó wáyé ní ìlú Àbújá ní òsè tí ó kojá, bí obá je orí ahun yóò bu omi lójú.

Okò akóyoyo tí ó kó àwon erò tí ó ń lo sí ibi işé òòjó won ni ó se àgbákò pèlú okò dáńfó. Èrò mèrindínlógún ni o wà nínú okò dáńfó yìí, okùnrin méwàá àtu obìrin méfà.

Èrò tí ó wà nínu okò akóyoyo jệ méjì-lelaaadota. Nínú àwob ènìyàn wònyí, okùnrin jé ogóji, obìnrin ni gbogbo àwon rí o kù. Gbogbo àwon tí ó wà nínú okò dánfó ni ó jè ìpé Olórun nígbà tí àádòta ènìyàn gbé èmí mì nínú okò akóyoyo.

ÌBÉÈRÈ

- 1. Ki ni ìtumò "bu omi lójú" bi ó se wà nínú àyokà yìí?
  - A. Fi omi bójú
  - B. Ki ojú bo omi
  - C. Sun ekún
  - D. We oiú
- 2. Ènìyàn mélòó nu ó wà nínú okò dàńfò tí ó dànù?
  - A. Méjìlá

- B. Merinla
- C. Mejidinlogun
- D. Merindinlogun
- 3. Èwo ni kìí se òótó nínú àwon gbolohún wonyì?
  - A. Gbogbo ero tí ó wà nínú okò dàńfó ni o kú
  - B. Ìjànbá mótò wáyé ni Àbújá
  - C. Kòsi eni tí ó kú nínú okò akóyoyo
  - D. Obìnrìn méjìlá ni ó wà nínú okò akóyòyo
- 4. Èrò mélòó ni orí kóyo nìnú ìjàmbá okò akóyoyo?
  - A. Méji
  - B. Mèta
  - C. Mérun
  - D. Màrùn-ún
- 5. Fún àyokà yìí ni àkólé ti ó bá a mu jùlo.
  - A. Ijamba motò akóyoyo
  - B. Qjó burúkú èsù gbomi mu
  - C. Okò akóyoyo dànù
  - D. Okò dánfó dànù

Akàyé Kejì

Orísìí işé owó ni ó wà bii işé aşo rírán, irun dídí, okò tutúnse, ilé mímo, àga kíkàn àtu béè béè lọ. Işé owó ni kò bá jè işè tu ó dára jùlo nu orílé ede yìí, sùgbòn ìwà àisóótó àwon onísé owó ló ló ba iyi àti eye isè náà jè, bíì irò oípa, olé jíjà, jìbìtì lílú lára eni ri ó ni nnkan.

Lára iró pípa wọn ni işệ ri wọn mò wi pe àwọn kò le è ráyè se ní òla, wọn a sọ wi pé yóò oaru lónìí. Bákan náà ohun èlo ilé ti onilé rà wọn yóò ji siệ níbệ lọ tà. Qjà ti wọn rà nu náirà méhu wọn gba naírà mệwàá lọwọ olúwa rệ.wọn kò mò wi pé irú ìwà yìí ló ń dí ire ayé ti wọn maa lówó.

ÌBÉÈRÈ

- 6. Ewo ni kò sí nínú àwon işé owó tu ankó?
  - A. Àga jíkàn
  - B. Ilé mimo
  - C. Okò wíwà
  - D. Irun dídì
- 7. Orísìí işé owó tó wà jé ----.
  - A. eyo kan
  - B. kékeré
  - C. púpò
  - D. mérin
- 8. Èwi nínú ìwà wọnyu ló ba iyì àti èyẹ işé ọwó jè?
  - A. Iró pípa
  - B. Lilu omosé
  - C. Òle
  - D. Otí mímu
- 9. Àwọn ìwà àìsòtító àwọn onísé owó ń ié kí ----.
  - A. eyé wọn dára
  - B. ire ayé wọn ni ìdád[ró
  - C. won gbajúmò
  - D. won kólé mó ilé
- Lára àwon ìwà àìsòtító àwon oníṣẹ owó ni ----.
  - A. gbigba owó isé
  - B. gbigba owó oúję
  - C. jìbìtì lilù
  - D. owó èkósé gbígbà

Ètò ìró

- 11. Ìró wo ni a máa ń fu àmì ohùn lé lorì nínú èdé Yorùbá?
  - A. Àránmúpè
  - B. Èdè
  - C. Fáwèlì
  - D. Kòńsónánti
- 12. Ìró kỳńsónánti wo ló le gba àmì ohùn nínú awọn wọyí?
  - A. b
  - B. g
  - C. n
  - D. w
- 13. Sílébù mélòó ló wà nínú

"agbòròdùn"?

- A. Mérin
- B. Meta
- C. Méjì
- D. Márùn-ún
- 14. Lètà kòńsónánti nínú jè èdè jé mélòó?
  - A. Méjì dinlógún
  - B. Márùn-ún
  - C. Méje
  - D. Ogún
- 15. Ra işu léhìn tí ìsúnkì bá tí wáye yòó di ----.
  - A. ra işu
  - B. rasu
  - C. raa isu
  - D. raasu
- 16. Èwo ni à ń li fún ìró èdè oíoè nínú àwon èyà ara wonyí?
  - A. Àjà enu
  - B. Ęsè
  - C. Etí
  - D. Ikùn

- 17. Èwo ni kó sí làra èyà arq tì a fi ń gbé ìró jáde?
  - A. Ahòn
  - B. Èdò fóró
  - C. Tàn-án?ná
  - D. Èjìká
- 18. Èwi nínú àwọn èd^ wọnyí ni Yorùbá ti yá "àlùbáríkà"?
  - A. Suru
  - B. Lárúbáwá
  - C. Ìbó
  - D. Kánúrí
- 19. Èwi ni kìí se àyálò nípasè òwò tàbí orò ajé?
  - A. Ààfáá
  - B. Àlùbósà
  - C. Télò
  - D. Táyà
- 20. Òrò àyálò ni àwon wonyí ayafi;
  - A. béèdì
  - B. fîlmù
  - C. tàkúé
  - D. géètì

Gírámà

- 21. "Adékúnlé tí ó lọ Àkúré ra mộtó". Òrò atókún nínú gbólóhùn vìí ni?
  - A. Adékúnlé
  - B. Àkúré
  - C. Ra
  - D. Ti
- 22. "Okò Akin réwà àmò kò tóbi". Òrò àsipò nínú gbólóhùn yìí ni?
  - A. Akin
  - B. Àmò
  - C. Tóbi
  - D. Réwà
- 23. "Mi ri Adé ní ọjà". Ìsòrí òrò wi ni mo?

- A. Afarajórúko
- B. Àoéjúwe
- C. Aponlé
- D. Arópò orúko
- 24. "Adéniyì kò ri yín". Yín jé òrò arópi orúko ----.
  - A. enikínní eyó olùwà
  - B. enìkeji eyó àbò
  - C. eniketa eyó àbò
  - D. énìkeji òpò àbò
- 25. "Solá jókòó". Jókòó jé òrò ----.
  - A. ise
  - B. orúkò
  - C. àsopò
  - D. àpéjùwe
- 26. "Wọn ti ra aṣọ náà". Òrò arópò inú gbólóhùn yìí ni ----.
  - A. won
  - B. ti
  - C. ra
  - D. aso
- 27. "Ewúré tí a so mólè ti salo".

Gbólóhùn afarahe inú gbólóhùnyìí ni

____

- A. ewúré ti salo
- B. ti salo
- C. tí a so mólè
- D. so mólè
- 28. Òrọ ---- ni ó sisé kókó nínú gbólóhùn.
  - A. işé
  - B. orúko
  - C. àsopò
  - D. àpònlé
- 29. "Ìyá Yémí ti dé lati èkó", de je òrò ---

-.

- A. isé
- B. orúko

- C. àsopò
- D. atókùn
- 30. "Ilé náà mộ tộnítoní", tộnítoní je òrò
  - ----
    - A. işé
    - B. orúko
    - C. àsopò
    - D. àpònlé
- 31. Ata inu oko Adé pón wèè. Wèè jé òrò ----.
  - A. isé
  - B. atókùn
  - C. àsopò
  - D. àpònlé
- 32. Àwọn lo sọ béè. Àwọn nínú gbólóhùn jẹ òrò ----.
  - A. işé
  - B. aròpo orúko
  - C. àpònlé
  - D. aròpo afarajórùko
- 33. Solá jệ àgbàdo sísè. sísè jẹ òrò ----.
  - A. atókùn
  - B. orúko
  - C. àsopò
  - D. àpoéjúwe
- 34. Gbogbo àwon wonyi ni òrò àsopò ayafi ----.
  - A. àmò
  - B. àti
  - C. won
  - D. sùgbón
- 35. "Eyin náà ti de". Éyin jệ òrò ----.
  - A. orúko
  - B. aròpo orúko
  - C. àpoéjúwe
  - D. aròpo afarajórùko
- 36. ---- ni òrò ìse nínú "Àkànbi ra oúnje nibe.

- A. Àkànbi
- B. oúnje
- C. Ra
- D. Níbè
- 37. Kólá pọn omi lọ sí oko. Qrò ìse nínú gbólóhùn jè ----.
  - A. mérin
  - B. meta
  - C. méjì
  - D. òkàn
- 38. Ó ń tẹ ilệ jàwùjàwù. Órò àpónlé nínú gbólóhún yiì ni ----.
  - A. ó
  - B. ń
  - C. te ilè
  - D. jàwùjàwù
- 39. Sade ra ata ni ojà. Èwo ni òrò atókùn?
  - A. Sade
  - B. Ra ata
  - C. Ní
  - D. Ojá
- 40. Olu lọ sí èkó. "sí" jệ òrò ----.
  - A. isé
  - B. atókùn
  - C. àsopò
  - D. àpònlé

Àsà àti ìse

- 41. Agbenuso fún oko ati iyawó ni ----.
  - A. alárinà
  - B. ìdán
  - C. ìgbéyàwó
  - D. ìjóhen
- 42. Kín ni orúkọ ewé tì wón ń já lé olóye lori? Ewé ----.
  - A. kókó
  - B. akòko
  - C. ìbèpe

- D. òpe
- 43. Èwo ni kìí se orúko àmútorunwa nínú àwòn orúko wònyi?
  - A. Àìna
  - B. Ìgẹ
  - C. Òjó
  - D. Làmbè
- 44. Àwon babalawo ni ó ni ----.
  - A. àrùngbé
  - B. ìyèrè
  - C. ìrèmòjé
  - D. jjálá
- 45. Ewo ni kò sì lára àsà ìranra-eni-lówó nínú àwon wonyi ----?
  - A. Àáró
  - B. Òwè
  - C. Owó yíyá
  - D. Ayeyé síse

Akinpelu Ganiyu – Òògùn ìsòyé

- 46. Bawo ni Fansa şe je?
  - A. Olùkó
  - B. Ìyá sojí
  - C. Ègbòn soji
  - D. Àbúro soji

- 47. Kín ni orúko omo ti soji ń tóka sí gégé bi òmòwé tó dógbónsi ìwé rè nì kíláàsi won?
  - A. Báyò
  - B. Sadé
  - C. Túndé
  - D. Pònlé
- 48. Bàwo ni ìyá soji se kí jáwésolà?
  - A. Àború boyè o
  - B. Àboyè bó síse
  - C. E n lé nílé yìí o
  - D. É kú ìkàlènibi yii o
- 49. ---- ni o sọ gbólóhúnyìì nìnú iwé òógùn ìsòyé "Mi o fè alákoba eni tó máa rà á ni ko ya ibi o.
  - A. Adéléké
  - B. Eni kin-incni
  - C. Eni keji
  - D. Bàbá fendò
- 50. Kìn ni orúkọ ayáwòrán ti ó ń ya àwọn soji ni ọjọ ìkékòó jáde ni yunifasiti?
  - A. Tunde
  - B. Ayokunle
  - C. kunle
  - D. Ayòkúnmù

APÁ KEJI (40 marks). Ìpín A (Àròkọ)

Ìtósónà<u>:</u> Dahun ìbéèrè kan nínú <u>létà</u> tàbí <u>àròko</u>.

1a. Kọ lệtà tí ó tó igba kan (200) ẹyọ òrọ sí òbí re kí o tó wọn léti nípa ilé ìwe rẹ tí o fệ pààrò, kí o sì kọ ìdì tí o fĩ fệ pààrọ rè.

1b. Kọ àròkọ tí ó tó igba kan (200) ẹyọ òrọ lòrí àkỳlé yìí "Ànikàngbélé dara ju àjùmọgbélé lo".

Ìpín B – (Gírámà, Aşa àti Litirésò)

ìtósóna Dáhún gbogbo ìbéérè ni ìpín yìí.

2a. Sàlàyé ìhun àpólà ìșe márùn-ún pèlú àpeere méji-méji.

2b. Toka sí àpólà òrò orúko tó wà nínú àwon gbólóhùn wonyì;

- a) Omo náà gbón
- b) Wọn lu ìlù
- c) Oko ìyàwó wo asò ófì
- d) Ògá ra mộtộ titun
- e) Àlejó wa je eran ìgbè

3a. Dárúkó ohun mímò màrùn-ún nínú èsìn ìbílè Yorùbá.

3b. Dárúkó àwón àwòrò òrìsa fún àwọn òrìsà wọnyi;

- a) Sàngó
- b) Ògún
- c) Òrìsà oki
- d) Orò
- e) Egúngún

4a. Sàlàyé ìbásepộ tó wà láàrin Kúnlé àti Adésộjí.

4b. Sàlàyé ìdí tí Jáwésolá fiso gbolohun "Olórun má jèé kí eni to gò o gbón, kí eni tó gbón le máa rí nìkan je"